

Ervaring helpt bij niet-pluisgevoel kanker

Huisartsen gebruiken hun niet-pluisgevoel om kanker te diagnosticeren, maar er is weinig bekend over de voorspellende waarde van het niet-pluisgevoel en of dit gerelateerd is aan patiënt- en huisartskenmerken. In richtlijnen en scholing over kanker ontbreekt niet-pluisgevoel als valide reden voor verwijzing of nader onderzoek. Wij onderzochten prospectief of huisarts- en patiëntkenmerken samenhangen met het niet-pluisgevoel bij kanker en hoe voorspellend dit niet-pluisgevoel blijkt voor de diagnose kanker drie maanden later.

TRIGGERS VAN NIET-PLUISGEVOEL EN LEEFTIJD

Huisartsen kregen de instructie om een vragenlijst in te vullen als ze bij een consult een niet-pluisgevoel hadden gerelateerd aan kanker, onafhankelijk van, maar eventueel wel in combinatie met klinische symptomen. Van 366 gerapporteerde patiënten bleek 35% drie maanden later kanker als diagnose te hebben. Het niet-pluisgevoel werd het vaakst getriggerd door onverklaard gewichtsverlies ($n = 85$) en sporadisch spreekuurbezoek ($n = 76$), gevolgd door het aanhouden van klachten ($n = 64$), een palpabele zwelling ($n = 53$) of een ongezond ogende patiënt ($n = 51$). Deze top 5 van triggers bleek in respectievelijk 25%, 25%, 28%, 48% en 29% van de gevallen daadwerkelijk gerelateerd aan een diagnose kanker na drie maanden [figuur]. Een palpabele zwelling gecombineerd met niet-pluisgevoel van de huisarts bleek in ruim de helft van de gevallen gerelateerd aan een benigne aandoening. Niet-pluisgevoel getriggerd door onverklaard gewichtsverlies of zeldzaam spreekuurbezoek bleek eerder minder vaak dan vaker kanker te voorspellen [tabel].

In een multivariate analyse waren geen van deze trig-

Tabel Multivariate logistische regressie-analyse van de positieve voorspellende waarde van niet-pluisgevoel gerelateerd aan kanker met de variabelen in het model die significant waren in de univariate analyse.

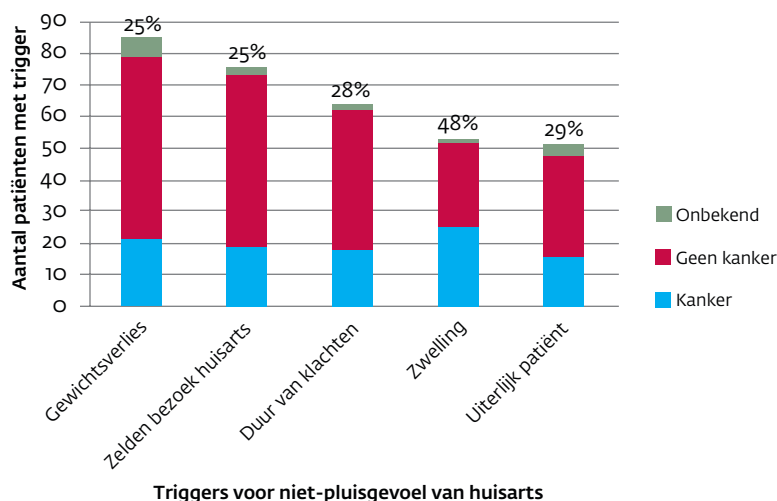
Variabele	Oddsratio	95%-BI	P-waarde
Leeftijd patiënt	1,02	1,01 tot 1,04	0,01
Leeftijd huisarts	1,03	1,00 tot 1,06	0,04
Palpabele tumor	1,90	0,97 tot 3,74	0,06
Gewichtsverlies	0,58	0,31 tot 1,09	0,09
Komt zelden bij huisarts	0,58	0,32 tot 1,09	0,09

gers gerelateerd aan kanker, mogelijk mede door de relatief kleine aantallen. Toenemende leeftijd van de huisarts en de patiënt waren dat wel. Hogere leeftijd van de huisarts en ervaring bleken sterk aan elkaar gerelateerd. We onderzochten beide, maar kozen in de multivariate analyse leeftijd als indicator voor professionele ervaring. De positief voorspellende waarde van niet-pluisgevoel nam met 2% toe voor elk jaar dat een patiënt ouder was en 3% voor elk jaar dat de leeftijd van de huisarts toenam. Het geslacht van de huisarts bleek niet van invloed op de voorspellende waarde van het niet-pluisgevoel.

CONCLUSIE

Het niet-pluisgevoel van de huisarts blijkt een nuttig instrument voor het diagnosticeren van kanker. De relatief hoge voorspellende waarde neemt toe naarmate de huisarts ouder en meer ervaren is en naarmate de patiënt ouder is. Ervaring telt en dat verdient aandacht in onderwijs en richtlijnen. ■

Figuur Top 5 van triggers voor niet-pluisgevoel van huisartsen gerelateerd aan kanker en het percentage dat drie maanden later gediagnosticeerd is als kanker ($n = 366$).

Deze gegevens werden van 2010-2013 verzameld door huisartsen die participeren in de Peilstations van NIVEL Zorgregistraties eerste lijn; veertig huisartsenpraktijken die 0,7% van de Nederlandse patiëntenpopulatie representeren. De samenstelling is landelijk representatief wat betreft geografische spreiding en bevolkingsdichtheid. De huisartsen registreerden de consulten, als ze een niet-pluisgevoel met betrekking tot kanker hadden. In een vragenlijst werd geregistreerd wat de aanleiding was voor dit gevoel, de interventie, de verwachte diagnose. Drie maanden nadien werd in een follow-up vragenlijst bij dezelfde patiënten nagegaan welke diagnose gesteld was en of deze conform de geanticiperde diagnose was. Dit onderzoek werd financieel ondersteund door de Stichting Stoffels-Hornstra.